

Monumentnummer*: 532364

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 29 juli 2016
Kadaster deel/nr 82767/17

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Groenekan De Bilt Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Groenekan Voordorpsedijk

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Maartensdijk	N			1696
Maartensdijk	N			1854
Maartensdijk	N			1692
Maartensdijk	N			1862

*Omschrijving***

Cluster 36. Inundatieduiker / sluis.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

INUNDATIEDUIKER / SLUIS in de Voordorpsedijk, als civiel en militair waterbouwkundig onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het verdedigingssysteem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie was in de eerste plaats gebaseerd op het gecontroleerd onder water zetten van (grote) terreinoppervlakken. Gecontroleerde inundatie vergde een ingenieus systeem van waterwerken, zoals sluisen, stuwen, vaarten en kanalen, waarmee het peil snel en binnen nauwe grenzen gesteld en gehandhaafd kon worden. De vaarten en kanalen waren vaak reeds ter plaatse aanwezig en vergden dan hoogstens enige aanpassing. In de Voordorpsedijk (tussen nrs. 22 en 31 A), ongeveer halverwege tussen Fort Blauwkapel en Fort Voordorp, ligt een inundatieduiker / sluis die in eerste aanleg dateert van 1815 en zou zijn vernieuwd in 1895. Het werk - (mogelijk) als enige overgebleven van enkele duikers in de Voordorpse Dijk - komt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

pas als sluis voor op kaarten van omstreeks 1900. Het sluisje kende zowel een civiele als een militaire functie, daar het de waterstaatkundige grens vormde tussen twee polders (Maartensdijk Waterschap en Voorveldsche Polder). Bij inundaties werd het werk geopend.

Omschrijving

INUNDATIEDUIKER / SLUIS in de Voordorpsedijk bestaande uit een koker onder de weg / dijk, met aan de zuidwestzijde de goed zichtbare doorlaat met (resten van) een kering en ter weerszijden vleugels. De inundatieduiker heeft een oppervlakte van 6.70 x 1.90 m en omvat een 0.80 m brede koker, afgedekt door een halfcirkelvormig gewelf. De constructie is uitgevoerd in metselwerk met hardstenen afdekking; aan beide zijden sluitsteen met jaartal 1815.

Waardering

De INUNDATIEDUIKER / SLUIS in de Voordorpsedijk, ongeveer midden tussen de Forten Blauwkapel en Voordorp, en deel uitmakend van het complex Betonnen Werken tussen Fort Blauwkapel en Fort Voordorp is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op en ontstond als uitvloeisel van - het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw) en - de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische weg- en waterbouwkunde, namelijk een duiker / sluis voor civiele en militaire toepassingen, daterend van 1815 en vernieuwd in 1895.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, alsmede vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een voorbeeld is van toepassing van dit type werken in een gecombineerde civiele en militaire situatie.

* Het onderdeel is redelijk bewaard omdat de hoofdvorm intact is gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument